

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Paralepa ja Pullapä metsa kaitse alt väljaarvamine” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse määruse „Paralepa ja Pullapä metsa kaitse alt väljaarvamine” eelnõu on ette valmistatud looduskaitseaduse (edaspidi ka *LKS*) § 10 lõike 1 alusel.

Eelnõukohase määrusega arvatakse riikliku kaitse alt välja Haapsalu linnas asuv Paralepa ja Pullapä mets. Puistul ei ole kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjast (edaspidi ka *parkide kaitse-eeskiri*)¹ tulenevat üleriigilist looduskaitse väärtust. Haapsalu Linnavolikogu 27.09.2024 otsusega nr 162 kehtestatud Haapsalu linna üldplaneeringu 2030+ kohaselt on Paralepa mets võetud kaitse alla kohaliku omavalitsuse tasandil kui I kaitsekategooria kohaliku kaitse alune mets. Kuna tegemist on eelkõige Haapsalu linna puhkemetsaga, millest suur osa on linnale kuuluval maal, on otstarbekas ja piisav edasise kaitse tagamine kohaliku omavalitsuse tasandil.

Puistu kaitse alt väljaarvamisele ja vastava kaitse alla võtmise otsuse kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse LKS § 13 lõike 1 kohast menetlust.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna kaitse planeerimise vanemspetsialist Elle Puurmann (tel 517 4811, e-post elle.puurmann@keskkonnaamet.ee), eelnõu vastavust looduskaitseadusele ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 5693 9110, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Moonika Järvela (tel 53654532, e-post moonika.jarvela@keskkonnaamet.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee). Kliimaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumite vahelisel kooskõlastamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@kliimaministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu ja kaitse alt välja arvamise põhjendus

Paralepa ja Pullapä mets² (pindala 151 ha; edaspidi ka *puistu*) asub Lääne maakonnas Haapsalu linnas. Ala on riikliku kaitse alla võetud 1984. aastal Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee otsusega³ kui kohalikku tähtsust omav looduskaitse objekt⁴. Kaitstava ala tüübiks on puistu ning selle kaitsekord on kehtestatud kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjaga.

¹ Vabariigi Valitsuse 3. märtsi 2006. a määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitseeeskiri”.

² Eesti Looduse Infosüsteemi registri kood KLO1200047.

³ Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21. novembri 1984. a otsus nr 267 „Looduskaitse objektide nimekirja täpsustamine”.

⁴ Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21. novembri 1984. a otsuse nr 267 lisa 1 IV osa punkt 2.

Tulenevalt Ülemnõukogu 23. veebruari 1990. a otsuse „Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta” kehtestamine” punktist 4 laieneb alates 15. märtsist 1990. aastal looduse kaitse ja kasutamisega seotud suhetele, mis on tekkinud enne 15. märtsi 1990. aastal, Eesti NSV seadus „Eesti looduse kaitse kohta”. 9. juulil 1994. aastal jõustunud kaitstavate loodusobjektide seaduse § 30 lõige 6 sätestas, et kõik enne nimetatud seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni nimetatud seadusega sätestatud korras uue kaitse-eeskirja rakendamiseni niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus kehtiva seadusega. Looduskaitseseaduse § 13 lõikest 1 tulenevalt kohaldatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse kehtetuks tunnistamisel sama seaduse §-des 8 ja 9 loodusobjekti kaitse alla võtmise kohta sätestatud. Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 kohaselt võtab kaitseala, sh pargi, puistu või arboreetumi kaitse alla Vabariigi Valitsus ning lähtudes eeltoodust ja haldusmenetluse seaduse § 68 lõikest 2 tunnistab senise kaitse-eeskirja või kaitsekorra kehtetuks samuti Vabariigi Valitsus. Seega tunnistatakse kehtetuks Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21. novembri 1984. a otsuse nr 267 „Looduskaitse objektide nimekirja täpsustamine” lisa 1 IV osa punkt 2, millega puistu kaitse alla võeti.

Looduskaitseseaduse § 7 lõike 1 kohaselt on loodusobjekti kaitse alla võtmise eelduseks selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirja § 1 lõike 1 kohaselt on puistu kaitse-eesmärk ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

Puistu väärtuste kirjeldamisel on kasutatud Eesti looduse infosüsteemi (EELIS), keskkonnaregistri ja metsaregistri andmeid ning kaitse alt välja arvamisel tuginetud ka Keskkonnaministeeriumi juures töötanud parkide töörühma 1998. aastal valminud kaitsealuste parkide, puistute ja istandike nimistute korrastamise meetodilisele juhendile ning antud seisukohale ja ettepanekule⁵. Üle-eestiliselt kaitstavatele parkidele ja puistutele ühtsete kriteeriumite alusel antud hinnangu kohaselt ei vasta Paralepa ja Pullapä mets riiklikul tasandil puistuna kaitset väärivate alade kriteeriumitele.

Paralepa metsa kaitstava maastikuna kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise ettepanek on tehtud 2006. aastal kehtestatud Haapsalu linna üldplaneeringuga, kuid ettepanekut ei menetletud lõpuni. Metsa edasine võimalik kaitse kohaliku omavalitsuse tasandil oli aruteluks Haapsalu linna riigimetsade majandamise kava aastateks 2020–2030 koostamise käigus toimunud arutelukoosolekul 2018. aastal.

Keskkonnaamet tegi Haapsalu linna üldplaneeringu eelnõu koostamise protsessi ajal Haapsalu Linnavalitsusele ettepaneku⁶ kaaluda Haapsalu linna üldplaneeringu koostamisel võimalust kaitsta Paralepa ja Pullapä metsa edaspidi kohaliku omavalitsuse tasandil. Vastu võetud Haapsalu linna üldplaneeringu 2030+ kohaselt võetakse Paralepa mets looduskaitseseaduse § 10 lõige 7 punkti 1 alusel kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava maastikuna kaitse alla.

⁵ Parkide töörühma koosoleku 29. jaanuari 1999. a protokoll, punkt 3.3.

⁶ Keskkonnaameti 24.07.2020 kiri nr 7-9/20/12741; 22.09.2020 kiri nr 7-9/20/12741-4; 05.11.2020 kiri nr 7-9/20/12741-5 ja 09.12.2020 kiri nr 7-9/20/12741-7.

2.1. Väärtused ja nende kaitstus

Puistu võeti 1984. aastal riikliku looduskaitse alla kui kohalikku tähtsust omav looduskaitse objekt – mets.

Kaitstavatest liikidest on Paralepa ja Pullapä metsas registreeritud II kaitsekategooria seeneliik kährikseen (*Sparassis crispa*). Eesti ohustatud liikide punase nimestiku (2008) järgi on tegemist ohustatud liigiga. 2019. aastal antud hinnangu kohaselt on liigi asurkond ohualtis seisus. (EELIS 14.09.2021). Liik kasvab sümbioosis vanade mändidega, tema elupaik on vanade mändide tüvealustel ja juurtel. Kährikseent ohustab peamiselt metsade majandamine ja seene korjamine.

Puistu on elupaigaks II kaitsekategooria loomaliikidele: põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*), suurvidevlane (*Nyctalus noctula*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), veelendlane (*Myotis daubentonii*), habelendlane (*Myotis mystacinus*), pargi-nahkhiir (*Pipistrellus nathusii*), kääbusnahkhiir (*Pipistrellus pipistrellus*), suurkõrv (*Plecotus auritus*) ja hõbe-nahkhiir (*Vespertilio murinus*). 2019. a Eesti ohustatud liikide punase nimestiku kategooriate järgi antud hinnangu kohaselt on suurvidelase sigiv asurkond ohulähedases ja teistel nimetatud liikidel soodsas seisundis. Nahkhiirte levikuala on kaitstava puistu piiridest oluliselt ulatuslikum. (EELIS 14.09.2021). Nahkhiiri ohustab eelkõige elupaikade kadumine liigi vajadusi mitteametavalt metsade majandamisel ja poegimisaeagne häirimine.

Parkide kaitse-eeskirja kohaselt ei ole liikide kaitse puistu kaitse-eesmärk. Kaitsealuste liikide kaitse puistus toimub looduskaitseaduse § 55 alusel üldiste liigikaitsepiirangutega. Nii saab seada piiranguid ja tingimusi, mis on liigi kaitsest lähtuvalt vajalikud, sh looduskaitseaduse § 55 lõike 6¹ alusel keelata raie- ja nahiirte poegimisperioodil.

Paralepa ja Pullapä metsas on inventeeritud kaheksa **vääriselupaika** kogupindalaga 14 ha (VEP146090, VEP146093, VEP146094, VEP205206, VEP205207, VEP206928, VEP206930, VEP206931; EELIS 02.08.2021). Neist üks (VEP146093) paikneb munitsipaalmaal, ülejäänud riigimaal.

Keskkonnaministri 4. jaanuari 2007. a määruse nr 2 „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused” § 26¹ lõike 2 kohaselt on avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas keskkonnaregistrisse kantud vääriselupaigas keelatud raie, välja arvatud erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul. Ka ehitustegevus (sh tee nõvad) on vääriselupaigas keelatud. Seega on kohaliku omavalitsuse ja RMK hallatavas metsas olevad vääriselupaigad automaatselt kaitse all.

Puistusse jäävad **ajaloolis-kultuurilised väärtused**, mis vajavad kaitset. Alale jäävad pärandkultuuri objektid Põline metsatee, Ristimiskivi, Paralepa tormilank (ajaloosündmuste, traditsioonidega seotud puistu), Paralepa metsavalvekordon ja Sepapaja männid Paralepas (põlispuid) (EELIS 14.09.2021).

Keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri” § 19 lõike 6 kohaselt tuleb metsamajanduslike tööde tegemisel võimaluse korral vältida pärandkultuuri

objektide kahjustamist. Otseselt ei ole keelatud nendel aladel raie- või mis tahes muid töid teha. Pärandkultuuriobjektidest on Haapsalu linna maal Paralepa metsavalvekordon ja Sepapaja männid Paralepas ning osaliselt Paralepa tormilank. Haapsalu linn saab oma maale jäävate objektide kaitse tagada. Kuna riigimaal oleva metsa on RMK määratlenud kõrgendatud avaliku huviga alaks (*edaspidi* KAH)⁷, siis eeldatavalt saab seal paiknevate pärandkultuuriobjektide kaitse tagada kokkulepete teel.

Paralepa ja Pullapä mets on oluline eelkõige kohalike elanike jaoks ning on **kasutuses puhkemetsana**. Paralepa mets on kohaliku elanikkonna marja- ja seenemets ning rekreatsiooniala, mida arendab Haapsalu linn. Alal asuvad valgustatud liikumisirada (2,5 km), valgustamata liikumisirada (4,6 km), matka- ja jalgrattakrossirada (4,5 km), seikluspark, Läänemaa orienteerumisklubi OKAS orienteerumise püsirada ja Paralepa-Pullapää metsanduslik õpperada ning ala läbib rahvusvaheline ranniku matkatee.

Looduskaitseseaduse § 31 lõike 2 punkti 6 ning kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirja § 7 kohaselt on pargi valitseja, Keskkonnaameti nõusolekuta puistus keelatud muuhulgas puuvõrade ja põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutamine ja raie. Keskkonnaamet saab lähtuvalt kaitse-eesmärkidest ja seal olevate vääruste säilitamiseks vajalikest tingimustest raietele piiranguid seada. Metsaseaduse § 3 lõike 3 alusel ei loeta pargi maad metsamaaks ja seetõttu ei kehti kaitstavas puistus metsaseadusest tulenevad nõuded raietele.

2.2. Kaitse alt väljaarvamise põhjendatus ja otstarbekuse hinnang

Keskkonnaamet hindas puistu kaitse alla hoidmise põhjendatust ja otstarbekust ning jõudis seisukohale, et kehtivast parkide kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord ei ole Paralepa ja Pullapä metsa kaitseks otstarbekas ning ala riikliku kaitse alla hoidmine pargina ei ole põhjendatud.

Paralepa ja Pullapä metsas ei ole kaitse-eeskirjas eesmärgiks nimetatud ajalooliselt kujunenud planeeringut, dendroloogiliselt (sh tähelepanuväärne vanus, liigiline koosseis) ega kultuurilooliselt väärtuslikku puistut; on vaid ökoloogiliselt (sh roheline võrgustiku tuumala), esteetiliselt (väärtuslik maastik) ja puhkemajanduslikult väärtuslik puistu. Alal ei ole parkide kaitse-eeskirjas nimetatud kriteeriumidele vastavat üleriigilist looduskaitsealist väärtust ning selle edasine kaitse riiklikul tasandil ei ole vajalik ega otstarbekas.

Looduskaitseseaduse kohaselt kaitstakse üleriigilise tähtsusega objekte riiklikult ja paikkondliku tähtsusega objekte kohaliku omavalitsuse tasandil. Puistu on olemuselt eelkõige Haapsalu linna puhkemets, mida on arendanud Haapsalu linn ning kus asuvad terviserajad ja seikluspark. Seega on ala väärtus ennekõike puhkeotstarbeline ning seda tuleb edaspidi ka kaitsta ja säilitada. Puhkemajanduse arendamine on planeeringute kaudu kohalike omavalitsuste suunata.

Looduskaitseseaduse § 4 lõike 7 alusel võib kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse alla võetud kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal.

⁷ Haapsalu linna riigimetsade majandamise kava.

Vastu võetud Haapsalu linna üldplaneeringu 2030+ kohaselt on üldplaneeringu kehtestamisega puistu ja sellest lõuna poole jääv Paralepa metsaala võetud kohaliku kaitse alla looduskaitseseaduse § 10 lõike 7 punkt 1 alusel kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava maastikuna **I kaitsekategooria kohaliku kaitse aluse metsana**⁸. Kaitstava ala piirid ja kaitseeskiri on määratud üldplaneeringuga.

Üldplaneeringu kohaselt on võetud Paralepa mets kohaliku kaitse alla puhke- ja ajaloolis-kultuuriliste väärtustega maastiku säilitamise, rohevõrgustiku sidususe tagamise, loodusliku mitmekesisuse säilitamise, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade, metsa vääriselupaikade, puhke- ja virgestusalade kaitse eesmärgil. Omavalitsuse hinnangul tuleb väärtuslikke maastikke ja nii kõrge puhke- kui ka loodusväärtusega alasid kaitsta kohaliku omavalitsuse poolt täiendavalt just metsade liigse majandamise eest.

Üldplaneeringu kohaselt on Paralepa metsa kasutustingimused määratud lähtuvalt ala esteetilisest, ajaloolis-kultuurilisest ning loodus- ja keskkonnakaitselisest väärtusest ja Haapsalu kogukonna huvidest, mida on väljendatud üldplaneeringu koostamise protsessis. I kategooria kohaliku kaitse alune mets on rangemate metsade majandamisele kohaldatavate tingimustega. Tegemist on valdavalt rohevõrgustiku ja väärtuslike maastike hulka kuuluva või veekogu kaldavööndis asuva metsaga, kus tuleb säilitada mets kui väärtus ja selle kaitsev funktsioon. Alal on keelatud uuendusraie, va Haapsalu Linnavalitsuse loal raie metsakahjustuse korral, kusjuures Paralepa ja Pullapä metsandikus on uuendusraie keelatud. Raadamine on lubatud Haapsalu Linnavalitsuse loal trassikoridoride rajamiseks ja laiendamiseks. Lubatud on hooldus- ja valikraie, kusjuures raie korral ei tohi puistu täius langeda alla 0,6 või kui seda ei ole võimalik järgida, siis ei tohi korraga välja raiuda üle 15% tagavarast. Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud vaid selleks ettenähtud alal. Alal on lubatud kergliiklus ja selleks ettenähtud taristu. Majandustegevus, sh ehitamine ja raietööd, tuleb kooskõlastada Haapsalu Linnavalitsusega.

Kuna tegemist on eelkõige Haapsalu linna puhkemetsaga, kuhu on rajatud terviserajad, ning millest suur osa on linnale kuuluval maal, on Paralepa ja Pullapä metsa ala edasine kaitse kohaliku omavalitsuse tasandil otstarbekas ja tagatud.

Riikliku kaitse alt välja arvatava puistu kogupindala on 151 ha, sellest 79,7 ha (53%) on munitsipaalmaa, riigimaa on 68,3 ha (45%) ja eramaa 1,6 ha (1%). Riigimaa on RMK hallata.

Haapsalu linna üldplaneeringu kohaselt ei ole arvatud praegu riikliku kaitse all olevast puistust kohaliku kaitse aluse metsana kaitse alla 11 ha kaitstava ala piiril, kus on juba praegu seikluspark ja elamualad ning kuhu on kavandatud Haapsalu – Rohuküla raudtee rajamisega seotud taristu. Kaitse alt välja jääval alal on registreeritud II kaitsekategooria nahkhiireliikide elupaik. Nahkhiirte kaitse puistus toimub praegu ja ka edaspidi looduskaitseseaduse § 55 alusel üldiste liigikaitseliste piirangutega.

Kaitstavat ala laiendatakse lõuna suunas raudteetammini ja täiendavalt võetakse I kategooria kohaliku kaitse aluse metsana kaitse alla 14 ha metsaala.

⁸ Haapsalu linna üldplaneering 2030+ seletuskiri pt 3.2.1.

3. Menetluse kirjeldus

Määruse eelnõu avalik väljapanek toimus 07.09.2023–21.09.2023 Keskkonnaameti Haapsalu kontoris ja dokumendid olid allalaetavad Keskkonnaameti kodulehel www.keskkonnaamet.ee.

Teated määruse avaliku väljapaneku kohta ilmusid 05.09.2023 üleriigilise levikuga ajalehes Õhtuleht ja kohalikus ajalehes Lääne Elu. Ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus määruse eelnõu avalikustamise teade 01.09.2023.

Looduskaitseseaduse §-s 9 sätestatud menetluse käigus saadeti teated määruse eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku kohta tähtkirjaga kaheksale füüsilisest isikust kinnisasja omanikule ja e-kirjaga Haapsalu Linnavalitsusele ning Riigimetsa Majandamise Keskusele. Lisaks saadeti teade MTÜ-le Roheline Läänemaa.

Kirjad sisaldasid teavet, et kui vastuväiteid või parandusettepanekuid ei esitata, loetakse, et tähtkirja saanud isik (kinnisasja omanik või kohalik omavalitsus) on määrusega nõus. Teade sisaldas Keskkonnaameti looduskaitseseaduse § 9 lg 4 punkti 3 kohast ettepanekut arutada asja ilma avaliku aruteluta.

Määruse eelnõu kohta esitas MTÜ Roheline Läänemaa vastuväite ning tegi ettepaneku jätta Paralepa ja Pullapä mets riikliku kaitse alla maastikukaitsealana. MTÜ Roheline Läänemaa on seisukohal, et riikliku kaitse alt välja arvamise algatamine ei ole piisavalt põhjendatud, osa praegu riikliku kaitse all olevast alast ei arvata kohaliku kaitse alla ja jääb edaspidi kaitseta, üldplaneeringuga kavandatav kaitsekord on leebem kui kehtiv kaitsekord ning Haapsalu linnavalitsusel ei ole sarnast pädevust nagu riigil kaitsmaks alal asuvaid väärtusi.

Kavandatavat kaitsekorda arutati ühe teemana Haapsalu linna üldplaneeringu 2030+ avaliku väljapaneku tulemuste avalikul arutelul Haapsalu linna metsade, KAH alade, väärtuslike maastike ja rohevõrgustiku alade metsade majandamise küsimuses 26.10.2023 (Haapsalu Linnavalitsuse 26.10.2023 protokoll nr 6-1/50/18-642). Haapsalu Linnavalitsus esitas Keskkonnaametile väljavõtte Haapsalu linna üldplaneeringu 2030+ avaliku väljapaneku ja avalike arutelude järgselt täpsustatud üldplaneeringu eelnõu sõnastusest, mis puudutab I kategooria kohaliku kaitse aluse metsa kaitsekorda 07.11.2023 kirjaga nr 5-5/49/23-1.

MTÜ-le Roheline Läänemaa koostati ja saadeti vastus 16.11.2023 kirjaga nr 7-4/23/17829-6 Keskkonnaameti selgituste ja seisukohaga. Kehtivast parkide kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord ei ole Paralepa ja Pullapä metsa kaitseks otstarbekas ning ala riikliku kaitse alla hoidmine puistuna ei ole põhjendatud. Kuna tegemist on eelkõige Haapsalu linna puhkemetsaga, kuhu on rajatud terviserajad, ning millest suur osa on linnale kuuluval maal, on Paralepa ja Pullapä metsa ala edasine kaitse kohaliku omavalitsuse tasandil otstarbekas. Haapsalu Linna üldplaneeringu 2030+ eelnõu kohane kaitsekord ei ole leebem, kui on praegune kaitsekord ning on piisav ala kaitse tagamiseks. Haapsalu Linnavolikogu planeeringu- ja kommuunalkomisjoni 31.08.2023 laiendatud koosolekul tehtud ettepanekut, lisada lageraie erand ka põhjendatud vajaduse korral metsa hea seisundi või esteetilise väärtuse säilimise tagamiseks, ei ole kehtestamisele esitatava üldplaneeringu eelnõusse lisatud. Edaspidi jääb kaitse alt välja kaitseala piiril ala, kus on juba praegu seikluspark, elumualad ning on kavandatud Haapsalu – Rohuküla raudtee rajamisega seotud taristu. Seal registreeritud II kaitsekategooria nahkhiireliikide elupaikade kaitse toimub praegu ja ka edaspidi

looduskaitseseaduse § 55 alusel üldiste liigikaitseliste piirangutega. Edaspidi on kaitseala valitseja küll Haapsalu Linnavalitsus, kuid metsateatise kui raieõiguse andmise õigus on jätkuvalt Keskkonnaametil.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri otseselt määruse eelnõus käsitletud küsimusi.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Puistu riikliku kaitse alt välja arvamisel ja kohalikul tasandil kaitse alla võtmisel puudub negatiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale. Kaitstavad liigid ei ole puistu kaitse-eesmärgiks. Kaitsealuste liikide kaitse tagatakse kehtiva kaitsekorra kohaselt ja ka kohaliku omavalitsuse tasandi kaitse korral LKS-st tuleneva isendikaitsega.

Samuti puudub määruse jõustumisel mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määruse jõustumine ei puuduta rahvusvaheliste kohustuste täitmist ega too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

Maamaksuseaduse (edaspidi *MaaMS*) § 4 lõige 2 kohaselt makstakse looduskaitseseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt maamaksu 50% maamaksumäärast. Kuna puistu võetakse kaitse alla kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava loodusobjektina, kus kehtib piiranguvööndi kaitsekord, siis pärast riikliku kaitse alt väljaarvamist soodustus maamaksule ei kao. Seega ei kaasne puistu kaitsestaatuse muutumisel muutusi kohaliku omavalitsuse maamaksutulude laekumise osas. *MaaMS* § 4 lõike 1 punktide 6 ja 10 kohaselt munitsipaalmaalt (puistu alal 79,7 ha) ja ühiskondlikult kasutatavalt maalt maamaksu ei arvestata.

Määruse eelnõul on puutumus Haapsalu linna üldplaneeringuga. Üldplaneeringus tuleb eemaldada Paralepa ja Pullapä mets planeeringu kaardilt. Muus osas määrus linna üldplaneeringu põhimõtteid ei muuda. Keskkonnaametile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub.

Kehtiva kaitsekorra kohaselt on puistus looduskaitseseaduse §-dest 14 ja 31 ning kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirja §-st 7 lähtuvalt kaitseala valitseja ehk Keskkonnaameti nõusolekuta keelatud muu hulgas detail- ja üldplaneeringu kehtestamine, katastriüksuse kõlvikute piiride ja sihtotstarbe muutmine, projekteerimistingimuste ja ehitusloa andmine, ehitise püstitamine, nõusoleku andmine väikeehitise ehitamiseks, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine ning puuvõrade või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie. Pärast üldplaneeringu kehtestamist ja puistu riikliku kaitse alt väljaarvamist annab kooskõlastust vajavatele tegevustele, sh metsaraiele, kooskõlastuse Haapsalu Linnavalitsus.

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Kuna puistu arvatakse riikliku kaitse alt välja, siis maa riigile omandamise kohustust looduskaitseseaduse § 20 alusel määruse jõustumisel ei kaasne.

Puistu piiresse jääb u 70 ha riigimetsa. Puistu riikliku kaitse alt väljaarvamisega RMK igaaastane saamata jääv puidutulu ei vähene. Edaspidi kehtivad raieetele Haapsalu linna üldplaneeringus sätestatud piirangud.

Muudatusi Natura toetuste maksmisel ei ole ette näha, sest puistu ei kuulu Natura 2000 alade hulka. Puistusse ei jää hooldamist ja taastamist vajavaid poollooduslikke kooslusi ega toetuskõlblikku Natura 2000 erametsamaad.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Määruse vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

KeÜS kohaselt on ka keskkonnaorganisatsioonidel õigus esitada kaebus kohtusse. Keskkonnaasjades kohtusse pöördumist reguleerib keskkonnaseadustiku üldosa seadus (§-d 30 ja 31), mille kohaselt eeldatakse keskkonnaorganisatsioonide õiguste rikkumist või põhjendatud huvi, kui keskkonnaorganisatsioon vastab teatud kriteeriumidele (§ 31) ja kaebuse ese on seotud keskkonnaorganisatsiooni senise tegevuse või tegevusvaldkonnaga (§ 30 lg 2).

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Kultuuriministeerium, Siseministeerium ja Rahandusministeerium on eelnõu kooskõlastanud. Teised ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks